

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

18 decembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență:
Președinte – Timofci Vladimir,
judecători – Cobzac Elena, Toma Nadejda, Țurcan Anatolie, Boico Victor,
a judecat în ședință, fără citarea părților, recursurile ordinare declarate de către inculpatul Grițco Edgar și de către avocatul Criclivîi Sergiu în numele inculpatului, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 18 iunie 2018, în cauza penală privindu-l pe

Grițco Edgar Xxxxx, născut la xxxx, originar și domiciliat în Xxxxx, Xxxxx.

Termenul de examinare a cauzei:

1. Prima instanță: 23.07.2015 - 20.07.2016;
2. Instanța de apel : 12.08.2016 - 18.05.2017;
3. Instanța de recurs ordinar : 11.07.2017 - 24.10.2017;
4. Instanța de apel : 27.11.2017 - 18.06.2018;
5. Instanța de recurs ordinar : 24.08.2018 - 18.12.2018.

Asupra recursului în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 20 iulie 2016, Grițco Edgar Igor a fost achitat de învinuirea în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 361 alin. (2) lit. b), c) Cod penal, pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

2. Potrivit sentinței, s-a constatat că Grițco E. a fost învinuit de către organul de urmărire penală pentru faptul, că la 18.12.2014, având intenția deținerii și folosirii documentelor oficiale false care acordă drepturi, referitor la un document de importanță deosebită, prin înțelegere prealabilă cu o persoană necunoscută pe nume Dumitru, a prezentat la Direcția Apostilă a Ministerului Justiției, situată pe str. 31 august 1989, 82 mun. Chișinău, pentru aplicarea apostilei, diploma emisă pe numele lui Xxxxxx Roman cu seria AL nr. xxxxx din 03.07.2007, eliberată de Universitatea Tehnică a Moldovei, cu anexarea confirmării nr. xxxxx din 09.12.2014, eliberată de Ministerul Educației al RM. Potrivit răspunsului nr. 05/1-12-11478 din 06.01.2015, în temeiul răspunsului parvenit de la Universitatea Tehnică a Moldovei din 05.01.2015, numărul de înregistrare xxxxx, Ministerul Educației al RM, infirmă

autenticitatea diplomei de licență învățământ superior, seria AL nr. xxxxx din 03.07.2007, număr de înregistrare 19, emisă de către Universitatea Tehnică a Moldovei, iar în temeiul Registrului de evidență și eliberare a declarațiilor de valoare pentru anul 2014, Ministerul Educației infirmă autenticitatea Declarației de valoare din 09.12.2014, număr de înregistrare 05/1-16-3169. Conform concluziei raportului de expertiză grafoscopică nr. 6003-6004 din 18-20.06.2015, s-a stabilit că semnăturile plasate în rubricile „Rector” din diploma de licență seria AL nr. xxxxx eliberată de către Universitatea Tehnică a Moldovei din 21 iunie 2007 în litigiu, au fost executate nu de Bostan Ion, ale cărui mostre de semnături sunt prezentate. Semnăturile plasate în rubricile „Președinte al comisiei” din diploma de licență seria AL nr. xxxxx eliberată de către Universitatea Tehnică a Moldovei din 21 iunie 2007 în litigiu, au fost executate nu de Capcelea Iacob, ale cărui mostre de semnături sunt prezentate. Semnăturile plasate în rubricile „Decan” din diploma de licență seria AL nr. xxxxx, eliberată de către Universitatea Tehnică a Moldovei din 21 iunie 2007 în litigiu, au fost executate nu de Cartofeanu Vasile, ale cărui mostre de semnături sunt prezentate. Impresiunile de șampilă rotundă din numele „Universitatea Tehnică a Moldovei” din diploma de licență seria AL nr. xxxxx eliberată de către Universitatea Tehnică a Moldovei din 21 iunie 2007 în litigiu, au fost create nu cu șampila „UNIVERSITATEA TEHNICĂ A MOLDOVEI”, impresiunile libere ale căreia au fost prezentate la examinare, dar cu o altă șampilă.

Astfel, partea acuzării a solicitat de a încadra acțiunile lui Grițco E. baza art. 361 alin. (2) lit. b), c) Cod penal și anume deținerea și folosirea documentelor oficiale false, care acordă drepturi, săvârșită de două persoane, referitor la un document de importanță deosebită.

3. Sentința a fost atacată cu apel de către procuror, prin care a solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Grițco E. să fie recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 361 alin. (2) lit. b), c) Cod penal, la amendă în mărime de 600 unități convenționale, iar în baza art. 84 alin. (4) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul total al pedepselor, să-i fie stabilită definitiv pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 600 unități convenționale, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții de stat pe un termen de 2 ani, cu executarea pedepselor conform art. 78 alin. (2) Cod penal, de sine stătător.

În motivarea apelului a invocat:

- instanța a dat o apreciere eronată circumstanțelor de fapt și de drept stabilite în cadrul cercetării judecătorești și s-a bazat doar pe declarațiile inculpatului, care sunt combătute de probele acumulate în cadrul urmăririi penale și cercetate în ședința de judecată, declarații ce urmăresc doar scopul evitării răspunderii penale pentru fapta săvârșită, fiindcă inculpatul din start a cunoscut că deține și folosește un document de importanță deosebită fals, deoarece nu a confirmat în nici un fel că a primit de la o persoană pe nume Dumitru diploma emisă pe numele lui Xxxxxx

Roman cu seria AL nr. xxxxx din 03.07.2007, eliberată de Universitatea Tehnică a Moldovei;

- în cadrul urmăririi penale în cauza penală nr. 2015031538, disjunsă într-o procedură separată din materialele cauzei penale nr. 2015031044, nu a fost identificată persoana pe nume Dumitru, la care face referire inculpatul, precum că i-ar fi transmis diploma falsă pentru aplicarea apostilei, fiindcă o astfel de persoană nu a existat. Deci, în această parte declarațiile inculpatului sunt false și nu corespund adevărului obiectiv.;

- faptul că inculpatul menționează doar un număr de telefon al necunoscutului pe nume Dumitru de la un operator de telefonie mobilă de peste hotarele RM, indică direct că acesta încearcă disperat să-și creeze o situație favorabilă prin direcționarea pe o pistă greșită, ori în situația în care inculpatul îl cunoaștea pe Dumitru de mai mult timp, cu siguranță ar fi putut comunica mai multe informații despre acesta, inclusiv un număr de telefon al unui operator de telefonie național, adresa de domiciliu, mijloacele de transport, amici ai acestuia etc., lucru care însă nu s-a întâmplat;

- inculpatul nu are explicații admisibile cu privire la modalitatea în care ar fi urmat să transmită actul cu apostilă lui Dumitru, sau altei persoane în situații de criză, spre exemplu când careva dintre cei doi ar fi pierdut numărul de telefon al celuilalt;

- pare stranie și situația în care pe parcursul a mai mult de 20 de luni de la data depistării infracțiunii, persoana pe nume Dumitru nu s-a interesat de soarta actelor care la situația 18.12.2014 îl interesa stringent încât a recurs la ajutorul unei persoane puțin cunoscute;

- pentru stabilirea vinovăției lui Grițco E. în săvârșirea infracțiunii incriminate, ce se manifestă prin intenție directă, este suficient și faptul că el înțelegea că a deținut și folosit document de importanță deosebită fals;

- nu este motivat argumentul instanței, precum că probatoriul administrat nu demonstrează intenția inculpatului de a deține și folosi documentele oficiale false, care acordă drepturi, săvârșită de două persoane, referitor la un document de importanță deosebită, precum și nu este demonstrat și faptul, că inculpatul avea careva interes material, năzuință de a obține unele avantaje nepatrimoniale, năzuință de a înlesni săvârșirea unor infracțiuni, fiindcă acțiunile acestuia au fost ghidate anume de intenția directă de a săvârși infracțiunea dată, fiind condus de interesul material, concluzie ce rezultă din fapta prejudiciabilă comisă de acesta;

- instanța de judecată a enumerat limitativ motivele infracțiunii prevăzute la art. 361 Cod penal, care se pot exprima în interesul material, năzuința de a obține unele avantaje nepatrimoniale și năzuința de a înlesni săvârșirea unor infracțiuni, deoarece pot exista după caz și alte motive;

- instanța de judecată, la emiterea sentinței urma să țină cont de probele acumulate în cadrul urmăririi penale și cercetate nemijlocit în cadrul ședinței de

judecată, precum și de circumstanțele stabilite ale cauzei, dându-le o apreciere juridică corespunzătoare.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 18 mai 2017, a fost respins ca nefondat apelul declarat și menținută sentința.

5. În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a menționat, că la pronunțarea sentinței, instanța de judecată corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept, just ajungând la concluzia, că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii.

În opinia instanței de apel, nici una din probele acumulate la urmărirea penală și cercetate în ședința instanței de fond și apel nu confirmă vina inculpatului de comiterea infracțiunii imputate.

Instanța de apel a indicat, că declarațiile inculpatului, sunt corespunzătoare adevărului, deoarece atât la urmărirea penală, cât și în ședințele instanțelor de fond, dânsul a dat declarații consecvente, concludente, ce coroborează cu întreaga sistemă de probe și demonstrează cu certitudine nevinovăția lui, iar pe parcursul judecării cauzei n-au fost aduse careva probe pertinente, concludente, utile și veridice ce ar demonstra vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii imputate sau ar combate declarațiile ultimului.

În viziunea instanței de apel, declarațiile martorului Iosipoi N., dar și actele invocate de către procuror în rechizitoriu nu pot servi drept probe ce ar demonstra vina inculpatului în comiterea infracțiunii încriminate, or din probele invocate nu se poate constata cu certitudine, că inculpatul cunoștea din start că diploma respectivă era falsă, or această concluzie este dedusă chiar și din declarațiile inculpatului.

Instanța de apel a menționat, că acuzatorul de stat în rechizitoriu nu a demonstrat exercitarea laturii subiective a infracțiunii prevăzute de art. 361 alin. (2) lit. b), c) Cod penal și anume deținerea și folosirea documentelor oficiale false, care acordă drepturi, săvârșită de două persoane, referitor la un document de importanță deosebită.

Prin urmare, în viziunea instanței de apel nu s-a constatat cu certitudine că inculpatul, din start cunoștea că diploma este falsă, faptul dat se probează și din declarațiile lui Grițco E. date la faza de urmărire penală.

Instanța de apel a reținut, că din probele administrate nu se demonstrează intenția inculpatului de a deține și folosi documentele oficial false, care acordă drepturi, săvârșită de două persoane, referitor la un document de importanță deosebită. Nu este demonstrat și faptul că inculpatul avea careva interes material, năzuința de a obține unele avantaje nepatrimoniale, năzuința de a înlesni săvârșirea unor infracțiuni.

6. Decizia instanței de apel a fost atacată cu recurs ordinar de către procuror, prin care a solicitat casarea acesteia, cu remiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

În motivarea recursului a invocat aceleași motive pe care le-a menționat în apel, suplimentar indicând, că instanțele de fond nu au luat în considerație toate probele acuzării ce sunt indicate și ca motive ale apelului procurorului, iar instanța de apel

le-a apreciat eronat, fiind respinse fără o motivare bazată pe probe ce ar combate învinuirea incriminată inculpatului, astfel încălcând prevederile art. 101 alin. (1) Cod de procedură penală. Vinovăția lui Grițco E. în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 361 alin. (2) lit. b), c) Cod penal, este dovedită pe deplin, iar instanțele de fond eronat, au decis asupra achitării inculpatului.

7. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 24 octombrie 2017, a fost admis recursul ordinar declarat de procurorul Tăut Dorina, casată total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 18 mai 2017, și a fost dispusă rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

8. Pentru a decide astfel, instanța de recurs ordinar a constatat că instanța de apel pripit a ajuns la concluzia referitor la menținerea hotărârii de achitare a lui Grițco E. privind comiterea infracțiunii prevăzute de art. 361 alin. (2) lit. b), c) Cod penal, pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, prin ce a admis o eroare de fapt și anume discordanța între cele reținute de instanțele de fond și conținutul real al probelor, prin ignorarea unor aspecte evidente ce au avut drept consecință pronunțarea altei soluții, decât cea pe care materialul probator o susține.

Colegiul penal lărgit a considerat că instanța de apel a apreciat eronat probele, excluzând o parte din ele, fără o analiză în cumul a tuturor probelor prezentate de părți, neilucidând faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date.

În opinia instanței de recurs, instanța de apel nu a pătruns în esența problemei de fapt și de drept, fiind prezentă discrepanța între cele reținute de instanțele de fond și conținutul real al probelor, ignorarea unor aspecte evidente, ce au avut drept consecință pronunțarea unei concluzii premature și nemotivate.

Instanța de recurs ordinar a constatat, că instanța de apel urma să cerceteze amănunțit aspectele învinuirii înaintate, să aprecieze conform prevederilor art. 101 Cod de procedură penală fiecare probă din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor și în concluziile sale să motiveze admiterea unor probe sau respingerea altora (art. 394 alin. (1) pct. 2 Cod de procedură penală). Contrar acestor stricte prevederi legale, instanța de apel selectiv a apreciat o parte din probe, respingând celelalte probe, fără o motivație legală și fără să le evalueze pe fiecare în parte și toate în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor.

9. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 18 iunie 2018 a fost admis, parțial, apelul procurorului în Procuratura sect. Buiucani mun. Chișinău. Demciucin Igor, și a fost casată integral sentința primei instanțe cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță după cum urmează:

Grițco Edgar Igor a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 361 alin. (2) lit. b) Cod penal, stabilindu-i-se pedeapsa, în baza acestei Legi, sub formă de amendă în mărime de 600 (șase sute) unități convenționale, ceea ce constituie suma de 12000 (douăsprezece mii) lei.

10. Pentru a decide astfel, instanța de apel a menționat că la pronunțarea sentinței instanța de judecată nu a stabilit corect circumstanțele de fapt și de drept și a ajuns la concluzia eronată că inculpatul Grițco Edgar nu a săvârșit infracțiunea imputată lui. Vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii imputate rezultă din totalitatea de probe acumulate la cauza penală și care urmau a fi corect apreciate, respectându-se prevederile art.101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor.

Colegiul penal a constatat următoarele circumstanțe de fapt: la 18.12.2014, Grițco Edgar, având intenția deținerii și folosirii documentelor oficiale false care acordă drepturi, referitor la un document de importanță deosebită, prin înțelegere prealabilă cu o persoană necunoscută pe nume Dumitru, a prezentat la Direcția Apostilă a Ministerului Justiției situată pe str. 31 august 1989, 82, mun. Chișinău, pentru aplicarea apostilei, diploma emisă pe numele cet. Roman Xxxxxx cu seria AL nr. xxxxx din 03.07.2007, eliberată de Universitatea Tehnică a Moldovei, cu anexarea confirmării nr. xxxxxdin 09.12.2014, eliberată de Ministerul Educației al RM. Potrivit răspunsului Ministerului Educației al RM nr. 05/1-12-11478 din 06.01.2015, în temeiul răspunsului parvenit de la Universitatea Tehnică a Moldovei din 05.01.2015, numărul de înregistrare xxxxx, Ministerul Educației infirmă autenticitatea Diplomei de licență învățământ superior, Seria AL Nr. xxxxx din 03.07.2007, număr de înregistrare 19, emisă de către Universitatea Tehnică a Moldovei, iar în temeiul registrului de evidență și eliberare a declarațiilor de valoare pentru anul 2014, Ministerul Educației infirmă autenticitatea Declarației de valoare din 09.12.2014, număr de înregistrare 05/1-16-3169. Conform concluziei raportului de expertiză grafoscopică nr. 6003-6004 din 18-20.06.2015, s-a stabilit că semnăturile plasate în rubricile „Rector” din Diploma de licență seria AL nr. xxxxx eliberată de către Universitatea Tehnică a Moldovei din 21 iunie 2007 în litigiu, au fost executate nu de cet. Ion Bostan, ale cărui mostre de semnături sunt prezentate. Semnăturile plasate în rubricile „Președinte al comisiei” din Diploma de licența seria AL nr. xxxxx eliberată de către Universitatea Tehnică a Moldovei din 21 iunie 2007 în litigiu, au fost executate nu de cet. Iacob Capcelea, ale cărui mostre de semnături sunt prezentate. Semnăturile plasate în rubricile „Decan” din Diploma de licența seria AL nr. xxxxx eliberată de către Universitatea Tehnică a Moldovei din 21 iunie 2007 în litigiu, au fost executate nu de cet. Vasile Cartofeanu, ale cărui mostre de semnături sunt prezentate. Impresiunile de ștampilă rotundă din numele "Universitatea Tehnică a Moldovei" din Diploma de licență seria AL nr. xxxxx eliberată de către Universitatea Tehnică a Moldovei din 21 iunie 2007 în litigiu, au fost create nu cu ștampila "UNIVERSITATEA TEHNICĂ A MOLDOVEI", impresiunile libere ale căreia au fost prezentate la examinare, dar cu o altă ștampilă.

Necățînd la faptul că inculpatul nu a recunoscut vina în ședința primei instanțe, vinovăția acestuia este probată prin următoarele mijloace de probă, cercetate în instanța de apel:

- conținutul sesizării vice-ministrului Justiției RM din 16.01.2015 sub nr. 11/161, prin care s-a stabilit că la 18.12.2014 către Direcția Apostilă s-a adresat Grițco Edgar cu cerere pentru aplicarea apostilei pe actele emise pe numele lui Roman Xxxxxx, în baza buletinului de identitate, în procesul examinării cererii s-au efectuat acțiuni de verificare a veridicității confirmării nr. xxxxxdin 09.12.2014, eliberate de Ministerul Educației al Republicii Moldova și a diplomei cu seria AL nr. xxxxx din 03.07.2007, eliberate de Universitatea Tehnică a Moldovei. Ca urmare a interpelării nr. 11/12051 din 19.12.2014 adresată de către Direcția Apostilă a Ministerului Justiției și în baza răspunsului de la Ministerul Educației al Republicii Moldova nr. 613 din 14.01.2015 s-a constatat că astfel de acte nu se atestă la evidența organului sus-numit;

- cererea depusă la 18.12.2014 de Grițco Edgar către Ministerul Justiției, prin care roagă aplicarea apostilei pe diplomă, care este necesar pentru a fi prezentată în Israel;

- răspunsul Ministerului Educației al Republicii Moldova nr. 05/1-12-11478 din 06.01.2015, prin care s-a stabilit că în temeiul răspunsului parvenit de la Universitatea Tehnică a Moldovei din 05.01.2015, număr de înregistrare xxxxx, Ministerul Educației infirmă autenticitatea Diplomei de licență învățământ superior, Seria AL Nr. xxxxx din 03 iulie 2007, număr de înregistrare 19, emisă de către Universitatea Tehnică a Moldovei.

De asemenea, în temeiul registrului de evidență și eliberare a declarațiilor de valoare pentru anul 2014, Ministerul Educației infirmă autenticitatea Declarației de valoare din 09 decembrie 2014, număr de înregistrare 05/01-16-3169;

- conținutul răspunsului rectorului Universității Tehnice din Moldova, Ion Bostan, nr. 04-243 din 25.02.2015, prin care s-a stabilit că în anul 2007 la specialitatea „Inginerie și management în transport” a activat Comisia Examenului de Licență în următoarea componență: Președinte: I.Capcelea - director, IM „Parcul Urban de Autobuze” Vice-președinte: V.Amariei - dr., conf., prorector UTM Membri: 1) I.Sârbu - dr., conf., prof.univ., catedra IMT 2) N.Hâncu - dr., lect.sup., catedră IMT 3) G.Ambrosy - dr., conf., catedra IMT 4) V.Russu - lect. sup., catedra IMT 5) Iu.Tezece - dr., conf, catedra IMT 6) N.Sorocean - dr., conf, catedra SAV Secretar: C.Straistari - lect. Asist, catedra IMT;

- raportul de expertiză grafoscopică nr. 6003-6004 din 18-20 iunie 2015, conform concluziei căruia s-a stabilit că semnăturile plasate în rubricile „Rector” din Diploma de licență seria AL nr. xxxxx eliberată de către Universitatea Tehnică a Moldovei din 21 iunie 2007 în litigiu, au fost executate nu de cet. Ion Bostan, ale cărui mostre de semnături sunt prezentate. Semnăturile plasate în rubricile „Președinte al comisiei” din Diploma de licența seria AL nr. xxxxx eliberată de către Universitatea Tehnică a Moldovei din 21 iunie 2007 în litigiu, au fost executate nu de cet. Iacob Capcelea, ale cărui mostre de semnături sunt prezentate. Semnăturile plasate în rubricile „Decan” din Diploma de licența seria AL nr. xxxxx eliberată de către Universitatea Tehnică a Moldovei din 21 iunie 2007 în litigiu, au fost executate

nu de cet. Vasile Cartofeanu, ale cărui mostre de semnături sunt prezentate. Impresiunile de șampilă rotundă din numele "Universitatea Tehnică a Moldovei" din Diploma de licență seria AL nr. xxxxx eliberată de către Universitatea Tehnică a Moldovei din 21 iunie 2007 în litigiu, au fost create nu cu șampila "UNIVERSITATEA TEHNICĂ A MOLDOVEI", impresiunile libere ale căreia au fost prezentate la examinare, dar cu o altă șampilă.

În conformitate cu art.101 Cod de procedură penală, instanța de apel, apreciind fiecare probă din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, din punct de vedere al coroborării lor, a dedus cert vinovăția inculpatului Grițco Edgar în fapta imputată, iar acțiunile săvârșite le-a încadrat în baza art.361 alin.(2) lit. b) Cod penal, după semnele calificative: deținerea și folosirea documentelor oficiale false, care acordă drepturi, săvârșită de două persoane.

La caz, s-a menționat că, prin hotărârea Curții Constituționale nr.12 din 14.05.2018, a fost declarată neconstituțională litera c) din aliniatul (2) al articolului 361 din Codul penal al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr.985 din 18 aprilie 2002. Astfel, nu mai poate fi reținută circumstanța calificativă - săvârșită referitor la un document de importanță deosebită.

Analizând probele prezentate, Colegiul penal a reținut temeinicia argumentelor invocate în apelul depus de către acuzatorul de stat. Versiunea inculpatului enunțată la etapele precedente contravine probatoriului prezentat, ambianței și specificului faptei comise. În opinia Colegiului penal nu este posibilă situația în care o persoană puțin cunoscută inculpatului îi face o rugămintă de a-1 intermedia informal la apostilarea unui document, ori, în realitatea obiectivă a timpurilor în care ne aflăm, astfel de intermedieri se fac fie pe bază de procură, fie de către persoane foarte apropiate.

Inculpatul Edgar Grițco a menționat organului doar un număr de telefon al necunoscutului pe nume Dumitru de la un operator de telefonie mobilă de peste hotarele RM, indică direct că inculpatul încearcă disperat să-și creeze o situație favorabilă prin direcționarea organului de urmărire penală, procurorului și a instanței de judecată pe o pistă greșită, ori, în situația în care inculpatul îl cunoaște pe Dumitru de mai mult timp. cu siguranță ar fi putut comunica mai multe informații despre acesta, inclusiv număr de telefon al unui operator de telefonie național, adresa de domiciliu, mijloacele de transport, alți amici ai numitului Dumitru, etc, lucru care însă nu s-a întâmplat.

În această ordine de idei, Colegiul penal a menționat că după apostilare, conform versiunii inculpatului, diploma urma să fie returnată, însă, inculpatul pare că nu are explicații admisibile cu privire la modalitatea în care ar fi urmat să comunice (transmită) actele apostilate lui Dumitru sau altei persoane în situații de criză, spre exemplu când careva dintre cei doi ar fi pierdut numărul de telefon al celuilalt. De asemenea, urmează a sublinia și situația în care pe parcursul a mai mult de 20 de luni de la data depistării infracțiunii și, respectiv, pretensei intermedieri a numitului Dumitru de către inculpat, primul numit nu s-a interesat de soarta actelor, care, la

situația 18.12.2014 îl interesa strigent, încît „a recurs la ajutorul unei persoane puțin cunoscute”.

La individualizarea și stabilirea categoriei și termenului pedepsei inculpatului, instanța de apel a ținut cont de prevederile art.art.7,61,75 Cod penal și anume de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de personalitatea celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuează ori agravează răspunderea, de condițiile de viață ale familiei acestuia precum și de scopul pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării inculpatului.

În conformitate cu art. 16 alin.(4) Cod penal, infracțiunea săvârșită de inculpat, în funcție de caracterul și gradul prejudiciabil, se atribuie la categoria infracțiunilor grave. Circumstanțe atenuante și circumstanțe agravante nu au fost stabilite. Totodată, Colegiul penal a considerat necesar de a numi o pedeapsă nonprivativă de libertate, dar în quantum maxim (quantumul maxim existent la momentul comiterii infracțiunii), ținînd cont de orientarea antisocială stabilă a personalității, care se confirmă prin faptul comiterii repetate a infracțiunilor similare. Astfel, Colegiul penal a considerat necesar de a numi pedeapsa pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art.361 alin.(2) lit.b) Cod penal sub formă de amendă în mărime de 600 unități convenționale. La caz, Colegiul penal a reținut că condițiile preexistente descoperirii infracțiunii și personalitatea inculpatului indică la faptul că numirea unei pedepse neprivative de libertate nu va atinge scopul pedepsei.

11. Împotriva deciziei instanței de apel au declarat recursuri ordinare :

11.1. – inculpatul Grițco Edgar, în termen la data de 09 august 2018, prin care indicînd temeiul prevăzut de art. 427 alin. (1) pct.12) Cod de procedură penală și art. 6 CEDO, a solicitat casarea deciziei atacate, cu menținerea sentinței primei instanțe prin care inculpatul a fost achitat.

În motivarea cererii de recurs recurentul a indicat următoarele motive :

- decizia instanța de apel din 18.06.2018 este adoptată contrar prevederilor art.24 alin.(2) Cod de procedură penală, care prevede că instanța judecătorească nu este organ de urmărire penală, nu se manifestă în favoarea acuzării și nu exprimă alte interese decît interesele legii;

- instanța de apel la pct.13 din decizie, ilegal și-a manifestat opinia în favoarea acuzării, bazîndu-se pe presupuneri proprii dar nu pe acțiuni de procedură penală, ce sunt de competența organului de urmărire penală asupra faptului că, nu este posibilă situația în care o persoană puțin cunoscută inculpatului fi face o rugăminte de a-l intermedia informal la apostilarea unui document, ori în realitatea obiectivă a timpurilor în care ne aflăm, astfel de intermediari se fac pe bază de procură, fie de către persoane foarte apropiate;

- concluzia instanței expuse la pct.17 din decizie, tot este o opinie manifestată în favoarea acuzării, dar nu pe acțiuni de procedură penală că, ...inculpatul cunoștea cu certitudine că diploma este falsă și în mod intenționat a deținut-o și a folosit-o la prezentarea pentru apostilare;

- concluziile instanței expuse mai sus sunt formale și neîntemeiate din motivul că nu dau un răspuns cert și clar că, dacă inculpatul a cunoscut despre faptul că diploma este falsă, atunci instanța judecătorească nu dă o claritate faptului și nu se expune în nici un fel asupra faptelor: cine a falsificat diploma și ce drepturi i-au fost acordate sau de la care obligațiuni a fost eliberat inculpatul, dacă diploma falsă a fost eliberată nu pe numele inculpatului, dar pe o alta persoană, la caz pe numele cet. Roman Xxxxxx;

- instanța de apel a dat o încadrare greșită faptei săvârșite de inculpat, din motivul că nu a citat și audiat în calitate de martor persoanele care au primit spre apostilare diploma falsă, pentru a stabili cu certitudine circumstanțele de fapt, fără ca instanța să se expună prin păreri ce favorizează partea acuzării;

- instanța de apel a dat o încadrare greșită faptei săvârșite de inculpat și din motivul că nu a stabilit clar și cert, care drepturi i-au fost conferite sau l-au scutit de obligațiuni pe inculpat, iar în astfel de împrejurări se va înțelege că inculpatul a fost în posesie pasivă și nu activă, prin ce inculpatului nu i-au fost conferite nici un drept sau nu l-au scutit de careva obligațiuni, mai ales că diploma a fost nu pe numele inculpatului, ci pe numele cet. Roman Xxxxxx;

- totodată, instanța de apel nu a dat o apreciere ce înseamnă apostilă, adică în sensul Convenției de la Haga din 1961, apostila este o supralegalizare a unui document, necesară pentru ca documentul să fie recunoscut într-o țară semnatară a Convenției;

- prin urmare rezultă că, decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 18.06.2018, prin care Grițco Edgar a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art.361 alin.(2) lit. b) Cod penal este una eronată, emisă pe presupunerile instanței de apel fără a se baza pe suport factologic.

11.2. – avocatul Criclivîi Sergiu în numele inculpatului, prin care indicînd temeiul prevăzut de art. 427 alin. (1) pct.12) Cod de procedură penală, a solicitat casarea deciziei atacate, cu menținerea sentinței primei instanțe prin care inculpatul Grițco Edgar a fost achitat.

În motivarea cererii de recurs recurentul a indicat următoarele motive :

- încheierea din 28.03.2018. la demersul verbal al procurorului, care a fost admis și a fost anunțat în căutare Grițco Edgar este neîntemeiată și lipsită de probe, iar motivația instanței că inculpatul Grițco Edgar se eschivează de a se prezenta în instanța de judecată este bazată pe presupuneri nejustificate și neconfirmate în ședința de judecată.

- recurentul menționează că procurorul și instanța de apel nu au întreprins toate posibilitățile reale de a asigura prezența inculpatului Grițco Edgar în instanța de apel, cum ar fi:

- solicitarea și primirea unei informații de la Agenția Servicii Publice privind adresa de domiciliu a inculpatului, cu citarea ultimului conform adresei stabilite sau a citării publice (inculpatul nu era obligat sau interzis să nu-și schimbe domiciliul din 2015-2018),

- stabilirea rudelor și citarea inculpatului prin intermediul ultimilor,
- citarea inculpatului la locul de serviciu,
- lipsa prezentării a actelor declarate de procuror privind traversarea hotarelor Republicii Moldova, etc.

- astfel, prin adoptarea încheierii din 28.03.2018 de anunțare în căutare pe motive formale, declarative și lipsite de probe a fost încălcat dreptul inculpatului de a se prezenta în instanța de judecată și de a-și exprima dreptul la apărare personal sau printr-un avocat ales;

- totodată, instanța de apel la adoptarea deciziei de condamnare a inculpatului Grițco Edgar din 18.06.2018 a încălcat prevederile art. 19 alin.(3) CPP, care stabilește că, organul de urmărire penală are obligația de a lua toate măsurile prevăzute de lege prin cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă, a circumstanțelor cauzei, etc;

- prin urmare, instanța de apel nu a luat în considerație faptul că la materialele cauzei lipsesc neîntemeiat confirmarea și că organul de urmărire penală nu a întreprins nici o măsură de investigație operativă sau de întocmire a actelor procesuale întru stabilirea și audierea persoanei pe nume Xxxxxx Roman, nume care se regăsește în diploma cu seria AL nr.xxxxx din 03.07.2007, act considerat de acuzare că ar fi falsificat;

- mai mult, organul de urmărire penală, avînd obligația, neîntemeiat nu a ridicat monstre a semnăturii inculpatului Grițco Edgar, nu a informat ultimul despre numire expertizei grafoscopice din 27.04.2015 (f.d. V-I, f.d.55), a încălcat dreptul inculpatului: de a înainta întrebări expertului spre soluționare, ilegal, fără ai fi stabilită calitatea procesuală (a fost recunoscut în calitate de bănuț la 29.06.2015, V-I, f.d. 79), fără a arăta ora de prezentare și finisare a acțiunii procesuale, pe dosarul penal, la 21.06.2015, în lipsa apărătorului, i-a fost prezentat lui Grițco Edgar, în calitate de persoană fizică, raportul de expertiză (V-I, f.d.82);

- concluziile instanței de apel din decizia din 18.06.2018 sunt contrare circumstanțelor cauzei și afirmațiilor expuse, admise a apelului procurorului că, persoana de la care inculpatul Grițco Edgar a primit diploma spre apostilare pe nume Dumitru nu a existat;

- astfel, procurorul în apelul înaintat și procurorul în instanța de apel au constatat că, persoana pe nume Dumitru nu a existat și organul de urmărire penală fiind obligat nu a întreprins nici o măsură investigativă sau procesuală de a identifica persoana arătată în diploma falsă cu numele Xxxxxx Roman, se constată că acuzatorul de stat direct s-a refuzat de la capătul de învinuire că infracțiunea prevăzută de art.361 Cod penal a fost săvârșită numai de Grițco Edgar fără participarea și împreună cu alte persoane, adică se face lipsa calificativului că, infracțiunea a fost săvârșită de două sau mai multe persoane;

- instanța de apel, cu încălcarea art.101 CPP nu a apreciat corect circumstanțele și probele privind faptul că, inculpatul Grițco Edgar prealabil a fost informat de reprezentantul Ministerului Justiției că diploma prezentată nu poate fi apostilată din

motivul că nu este activă și pentru ce necesită termen suplimentar pentru verificare, și fiindu-i restituită diploma litigioasă, care ulterior, peste câteva zile, la solicitare verbală, binevol a predat diploma reprezentantului Ministerului de Justiție, prin ce se răstoarnă afirmația acuzării și instanței de apel că, inculpatul cunoștea din start că diploma este falsă;

- decizia instanței de apel din 18.06.2018 este adoptată și contrar prevederilor art.24 alin.(2) care prevede că instanța judecătorească nu este organ de urmărire penală, nu manifestă în favoarea acuzării și nu exprimă alte interese decât interesele legii;

- așadar, instanța de apel la pct.13 din decizie, ilegal și-a manifestat opinia în favoarea acuzării, bazându-se pe presupuneri proprii dar nu pe acțiuni de procedură penală, ce sunt de competența organului de urmărire penală asupra faptului că, nu este posibilă situația în care o persoană puțin cunoscută inculpatului îi face o rugămintă de a-l intermedia informal la apostilarea unui document, ori în realitatea obiectivă a timpurilor în care ne aflăm, astfel de intermedieri se fac pe bază de procură, fie de către persoane foarte apropiate;

- concluzia instanței expuse la pct. 17 din decizie, tot este o opinie manifestată în favoarea acuzării, dar nu pe acțiuni de procedură penală că. ...inculpatul cunoștea cu certitudine că diploma este falsă și în mod intenționat a deținut-o și a folosit-o la prezentarea pentru apostilare;

- concluziile instanței expuse mai sus sunt formale și neîntemeiate din motivul că nu dau un răspuns cert și clar că, dacă inculpatul a cunoscut despre faptul că diploma este falsă, atunci instanța judecătorească nu dă o claritate faptului și nu se expune în nici un fel asupra faptelor: cine a falsificat diploma și ce drepturi i-au fost acordate sau de la care obligațiuni a fost eliberat inculpatul, dacă diploma falsă a fost eliberată nu pe numele inculpatului, dar pe o altă persoană, la caz pe numele cet. Roman Xxxxxx;

- instanța de apel a dat o încadrare greșită faptei săvârșite de inculpat, din motivul că nu a citat și audiat în calitate de martor persoanele care au primit spre apostilare diploma falsă, pentru a stabili cu certitudine circumstanțele de fapt, fără ca instanța să se expună prin păreri ce favorizează partea acuzării;

- instanța de apel a dat o încadrare greșită faptei săvârșite de inculpat și din motivul că nu a stabilit clar și cert, care drepturi i-au fost conferite sau l-au scutit de obligațiuni pe inculpat, iar în astfel de împrejurări se va înțelege că inculpatul a fost în posesie pasivă și nu activă, prin ce inculpatului nu i-au fost conferite nici un drept sau nu l-au scutit de careva obligațiuni, mai ales că diploma a fost nu pe numele inculpatului, ci pe numele cet. Roman Xxxxxx;

- totodată, instanța de apel nu a dat o apreciere ce înseamnă apostilă, adică în sensul Convenției de la Haga din 1961 și dacă a fost încălcată procedura de apostilare a documentelor de către inculpatul Grițco Edgar, apostila este o supralegalizare a unui document, necesară pentru ca documentul să fie recunoscut într-o țară semnatară a Convenției;

- astfel, din circumstanțele de mai sus rezultă că, decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 18.06.2018, prin care Grițco Edgar a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art.361 alin.(2) lit. b) Cod penal este una eronată, emisă pe presupunerile instanței de apel fără a se baza pe suport factologic;

- deci, sentința instanței de fond din 20.06.2016 este una legală și întemeiată, care corect a stabilit că, vina inculpatului nu a fost dovedită, sentința de condamnare nu poate fi bazată pe presupuneri, iar toate dubiile în probarea învinuirii care nu pot fi înlăturate se interpretează în favoarea inculpatului.

12. Judecând recursurile ordinare declarate în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție, consideră că acestea urmează a fi admise din alte motive, cu remiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel.

Conform art. 424 Cod de procedură penală, instanța de recurs judecă recursul numai cu privire la persoana la care se referă cererea de recurs în raport cu calitatea pe care aceasta o are în proces și numai în limita temeiurilor prevăzute de art. 427 Cod de procedură penală și formulate în cererea de recurs, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația condamnaților.

Potrivit dispoziției art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecând recursul, admite recursul, casează total hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Verificând argumentele invocate în recursurile declarate în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal constată că instanța de apel la examinarea cauzei a comis erori de drept ce nu pot fi corectate în instanța de recurs, pronunțând soluția sa fără respectarea prevederilor legale, a jurisprudenței CtEDO, precum și a practicii judiciare stabilite.

Așadar, de către prima instanță inculpatul Grițco Edgar a fost achitat de sub învinuirea de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 361 alin. (2) lit. b), c) Cod penal, pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii

Prin decizia instanței de apel din 18 mai 2017 a fost respins ca nefondat apelul declarat de procuror și menținută sentința.

Ulterior, instanța de recurs ordinar admite recursul declarat de procuror, casează total decizia instanței de apel și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel. Prin urmare, examinarea cauzei penale a revenit la situația din sentință, iar în această situație potrivit art. 415 alin. (2¹) Cod de procedură penală, judecând apelul declarat împotriva sentinței de achitare, instanța de apel nu este în drept să pronunțe o hotărâre de condamnare fără audierea învinuitului prezent, precum și a martorilor solicitați de părți. Martorii se audiază din nou în cazul în care declarațiile

lor constituie o mărturie acuzatorie, susceptibilă să întemeieze într-un mod substanțial condamnarea inculpatului.

La caz, se constată că norma procesuală precitată nu a fost respectată de către instanța de apel, or reieșind din textul deciziei instanței de apel, Colegiul constată că, concluzia de condamnare a lui Grițco Edgar în baza art. 361 alin. (2) lit. b) Cod penal, este bazată pe declarațiile martorului Iusipoi Natalia și pe probele materiale acumulate la materialele cauzei (f. d. 62, vol. II). Cu alte cuvinte, se atestă că soluția condamnării inculpatului este adoptată de către instanța de apel pe baza probelor acuzării.

Astfel, reieșind din procesul-verbal al ședinței de judecată în instanța de apel din 18 iunie 2018 rezultă că nu a fost audiat pe viu nici martorul Iusipoi Natalia și nu au fost date aprecierii argumentele inculpatului, nici nu au fost cercetate în instanța de apel (f.d. 61-63, vol. II).

De asemenea, instanța de recurs atestă că apărătorul inculpatului a fost împotriva examinării cauzei penale în lipsa inculpatului (f.d.61, vol. II), iar potrivit textului deciziei nici nu face referire la declarațiile martorului existent pe cauză (f.d. 65-68, vol. II). În acest context, se accentuează că instanța de apel a făcut referire în textul deciziei la declarațiile inculpatului date în prima instanță, care nici nu au fost cercetate în cadrul ședințelor de judecată ale instanței de apel.

Din considerentele expuse supra, Colegiul penal consideră necesar de a invoca doctrina juridică și jurisprudența CtEDO, potrivit căreia se notează că, instanța de apel nu este în drept să pronunțe o hotărâre de condamnare, bazându-se exclusiv pe dosarul din prima instanță, care conține depozițiile martorilor și declarațiile inculpatului, același dosar, în temeiul căruia fusese achitat în primă instanță.

Instanța de apel urmează să procedeze la o nouă audiere atât a inculpatului, cât și a anumitor martori ai acuzării solicitați de părți (hotărârile CtEDO Popovici c. Moldovei din 27.11.2007 și Dănila c. României din 08.03.2007).

Martorii acuzării se audiază din nou în cazul în care depozițiile lor constituie o mărturie acuzatorie, susceptibilă să întemeieze într-un mod substanțial condamnarea învinuitului (hotărârea Spînu c. României din 29.04.2008).

În cazul în care o instanță de apel este chemată să examineze o cauză cu privire la fapte și probleme de drept și să facă o evaluare completă a problemei vinovăției sau a nevinovăției reclamantului, nu se poate ca aceste probleme să fie examinate fără analiza nemijlocită a probelor (cauzele Constantinescu c. României, nr.28871/95; Marcos Barrios c. Spaniei, nr.17122/07).

De asemenea, în cauza Kashlev c. Estoniei, nr. 22574/08, § 48-50, 26.04.2016, Curtea a precizat că autoritatea responsabilă de a decide cu privire la vinovăția sau nevinovăția unui acuzat ar trebui, în principiu, să asculte victimele, învinuitul și martorii în persoană și să evalueze credibilitatea acestora și că evaluarea credibilității este o sarcină complexă care nu poate fi realizată, de obicei, doar prin citirea unei înregistrări a declarațiilor lor, cu atât mai mult în cazul în care sunt avute în vedere doar unele declarații.

Totodată, Curtea a reținut că condamnarea reclamantului fără audierea sa, a victimelor și a martorilor, după achitarea acestuia de către prima instanță, este contrară garanțiilor unui proces echitabil, în sensul art. 6 § 1 din Convenție.

De altfel, Colegiul penal lărgit menționează și faptul, că în baza principiului contradictorialității în procesul penal, principiu unanim recunoscut și susținut de jurisprudența Curții Europene pentru Drepturile Omului, sarcina probațiunii în ședințele de judecată în prima instanță și în instanța de apel îi revine acuzatorului de stat, fiindcă funcția acuzării este pusă pe seama procurorului, inclusiv prezentarea și audierea martorilor, această obligație îi revine „(...) celor care au responsabilitatea de a decide vinovăția sau nevinovăția unui acuzat (...)” (cauza CtEDO Dan c. Moldovei din 05.07.2011).

În speță, s-a stabilit, că acuzatorul de stat nu a solicitat, după o sentință de achitare, audierea inculpatului și a martorilor acuzării, iar instanța de apel a pus la baza soluției de condamnare, depozițiile acestora din prima instanță, dându-le o altă apreciere.

Ignorarea jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului și încălcarea prevederilor art. art. 24, 26 Cod de procedură penală, lezează dreptul inculpatului la un proces echitabil, drept garantat de art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Raportând cele menționate la cazul supus judecării Colegiul conchide că, în esență, Curtea de apel a întemeiat condamnarea inculpatului pe o nouă interpretare a declarațiilor a cărui autor nu a fost audiat de instanță. Adică, în speță, inculpatul a fost declarat vinovat pe baza aceluiași mărturii care a determinat judecătorul primei instanțe să se îndoiască de temeinicia acestor declarații respingându-le și adoptând o soluție de achitare a acestuia.

Astfel, instanța de recurs concluzionează că se constată că au fost ignorate prevederile art. 415 alin. (2¹) Cod de procedură penală.

În așa condiții, încălcările enunțate determină incontestabil Colegiul penal lărgit să concluzioneze asupra necesității casării deciziei instanței de apel din alte motive, decât cele invocate de recurenți în cererile de recurs, în privința lui Grițco Edgar, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care prevăd procedura de rejudecare și limitele acesteia, să verifice și să aprecieze desfășurat și profund probele administrate în cauză, să le dea apreciere cuvenită în ansamblu, să elucideze faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date, să-și argumenteze clar concluziile sale în decizia adoptată și, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, de practica unitară în acest domeniu precum și de practica relevantă a CtEDO, să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, prin care să ofere răspunsuri la apelul procurorului.

De asemenea, instanța de apel urmează să atragă atenția asupra argumentelor invocate în recursurile declarate de către inculpatul Grițco Edgar și de către avocatul Criclivii Sergiu în numele inculpatului și să se expună asupra acestora.

13. În conformitate cu prevederile art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

D E C I D E :

Admite recursurile ordinare declarate de către inculpatul Grițco Edgar și de către avocatul Criclivii Sergiu în numele inculpatului, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 18 iunie 2018, în cauza penală privindu-l pe **Grițco Edgar Xxxxx**, cu dispunerea rejudecării cauzei de către Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune căilor de atac.

Decizia motivată pronunțată la **31 ianuarie 2019**.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Cobzac Elena

Toma Nadejda

Țurcan Anatolie

Boico Victor